

Sonderjylland

Storken flugter for Krigen.

Forleden Dag fløj der 8 Storker i store Kredse over Sønder Vys Læge. Næste Dag kom der 11 Storker i Flok til Møgeltonder og satte sig i Parkens Træer, som om de var trætte. Det er en Sjældenhed at se Storker i Flokke paa denne Tid af Aaret, og endnu mere sjældent er det at se dem flaa sig ned i Træer.

Fra Starbæk meldes, at man der har set een Flok paa et Sals-Gundrede Storker komme flyvende. Hvor kommer de fra? Sandlykkeligvis fra de forfællelige Krigsflugt-pladser, hvor Kanonerne larmen og lægger Husene og Storkerederne i Afse, og nu søger de hjemløse Bugle mod Nord til mere rolige Egne.

Et strandet Mejeri. Mejeriet i Branderup har set sig nedslaget til at standse Driften, fordi Mejeribestyrer Ingemar Fredslund, som i Efteraaret fylder 47 Aar, er bleven indkaldt til Militærtjenesten. Branderup Mejeri er et af de største Andelsmejerier i Nord-Slesvig. Det har i de sidste Maanedre leveret over 200 Tønder Smør maanedlig. Efter at Mejeribestyreren var bleven indkaldt midt i Oktober, søgte Bestyrelsen at holde Driften oppe, men udfølede Kræfter var ikke til at opdrive, og efter flere ufrivillige Standsninger saa de sig nødsagede til helt at standse Driften. Dette er meget beklageligt i denne smørknappetid. Melken, som Mejeriet før har bearbejdet, leveres ganske vist delvis til Rabomejerierne. Men meget af den bliver ogsaa kørt hjem og i stor Udtrækning jodret op paa Kalve og Grise. Et Andragende, som Bestyrelsen ved Raadets Understøttelse har indsendt om atter at saa Mejeribestyreren hjem, vil h. „Sjindal“ forhøventlig føre til det ønskede Resultat, saa Mejeriet snart atter kan optage Driften.

Via Dolorosa.

London, 6. Juli.

Det er dag ved Vinterne i Balpladernes Dykkerter, at man ser mest af Slaget, fortæller Mr. Philip Gibbs, og han gjorde paany denne Erfaring, da han begav sig op til det nye erobrede Terræn ved Montauban. Deroppe, hvor Kampen var i Udvikling, var der ikke mange Soldater at se. Vige til det Øjeblik, da Kanonerne tier, og Stormen begynder med denne korte Storten frem over aaben Mark under Regnen af Hændens Skrapnel, ligger de engelske Soldater skjulte, og den eneste Bevægelse, man ser, er den, der skyldes de eksploderende Granater, naar de hviroler Jorden i Veiret.

Men nu, da Krigen ikke længere er stillestående, er der paa Vejen derop et stort Virvar af Soldater og Muld, af Kanoner og Vogne, og Tegninger vilde bedre end Ord formaa at skildre disse Scener. Thi hele Vejen var der historiske Læg-billeder at se, fulde af Liv og Døds.

Der var bleven samlet store Lejre i Sjænes Forbygninger og Gulninger, med spidse Telte mellem Vinterne og store Mangder af Geste og Vogne og Kanonforstillinger, fundene sammen med Mønstre af Soldater, der havde saa travlt som Myrer i en Tue. Transportfoner kom ned eller op ad Sjænes Beje, førte af trætte Soldater, som var paa Nippet til at falde i Søvn paa Buflene eller i Sølværne efter tre Dages Slag, under hvilket de ikke havde faaet megen Søvn i Vinterne. En af dem sad og sov sødeligt. Han var falden bag over i Vognen, endnu med Lemmerne i Hænderne, og mens han sov, trafkede hans Hæfte videre af sig selv, idet de fulgte troligt i Kolonnens Røst. Langs Vejenes Eider og mellem de udrykede Agres vilde Blomster havde Delinger af Infanterister, som maatte have været paa March hele Natten, smidt sig ned og sov, naar de havde en Times Chance, med Armene udstrakt og med Kornstyre og Geværer til Hovedpude.

Andre Soldater var paa March op til Kamplinien. De gik med en fast Takt henad de hvide Røstveje, som lagde deres Dag af hvit Støv over dem fra Staalhjelmen til Skovpladerne og endog fik deres Ansigter til at ligne Gidsfigurer, undtagen hvor Søden rødt

i stride Strømme ned over Kinderne. Artillerister kom ridende med Rejsebestyrelse, som et Øjeblik lagde Hæerne tilbage, som om de vilde vifte Hæer væk, naar „de fede Susanner“ stente i tæt ved dem, og Granater af mindst otte Tommers Kaliber for hylende over Gøvederne paa dem over imod Hændens Linier.

Ved Vejenes Omdrejninger var der oprettet Felt-Køgestationer med det Røde Kors' Slag over sig og omgivet af smaa Ambulancesparter, hvor Vaare-Hjælperne havde travlt. Og hvert Øjeblik stode man ved en Kørsvej eller en Sidevej paa en Trætable med Indskriften „For faarede, der kan gaa“. Det var Via dolorosa for de Soldater, der var i Stand til selv at humpede bort fra Slaget paa deres egne Ben, og som gjorde det for at spare Transport-Materiellet for mere haardt medtagne Kammerater, som trængte mere til det.

Kæmper ved Kamplinierne var der en Scene, som kunde have faaet en til at græde, hvis man ikke i en toaarsrig Krig havde mistet Evnen til at jælde Taarer. De faldne Engländerne blev begravede paa en hastig indrettet Kirkegaard, og nogle af deres Kammerater stod ved de aabne Grave og fortæredes Korfe — de smaa Træfors, der er groede til saa rige en Høst hen over Frankrigs Marker. De staa der, hvide ovenover den brune Jord. De er anbragte i nette Rækker, og hvert af dem bærer en Plade af Tin med Navnene paa dem, der nu har Fred.

Franske Tropper og engelske var blandede sammen imellem hinanden. En Afdeling Arbejdstropper kom dragende med Gaffer og Skovle paa Skuldrene. Det var Territorials, over den egentlige militære Alder, men høje, kraftige, haardføre Mand, der i Udsende havde meget til Fælles med deres unge Søner, som vejer mindre, men har det samme haarde, bronzefarvede Ydre, og som nu kæmper Krigen nye Slag.

Det var Lyden af de franske Kanoner længere borte i sydlig Retning, som nu satte Luften mest i Bevægelse. Der stod et stort Slag derne, og aabenbart var Frankmandene i Hærd med at iværksætte en overlegere Fremrykning. Deres Hælfanoners „Majale“ var uopbørlig og lød som en Svire af mange Trommer.

Fra Slagmarken ved Montauban kunde man iagttage baade de tyske og de engelske Granater, som faldt over Vernafan-Stoven, hvor hver af Modstanderne havde Veildigheden af en Del af Terrænet. Disse Historier var bleven lænet til een uhyre Række Granatkræfter, saa dybe og brede, at de lignede udsulte Vulkaner.

Jordsmonnet havde sig og jaldt i enorme Vølger af brun Jord, saa at naar man stod ovenover et Krater, kunde man se disse massive Vølger foran sig, der strakte sig ud i Straaninger paa 30 Fod sig og op, der var frosset til is midt under en Orkan. Der maatte være bleven slukket Hundrede, om ikke Tusinder af Granater fra de hvorefter Sandbiter og langstrakte Kanoner mod dette Sted. Dette var Resultatet af det tidlige franske Bombardement fra det britiske Artilleri om Morgenen den 1. Juli. Det havde tilintetgjort den tykke Stilling. Selv mange af de Udgravninger, der gik ned i 30 Fods Dybde under Jorden og var stærkt afstivede med Lømmen og Cement, var sunne sammen og fulgte med Jordmasser, saa at en Mangde Lig maatte begrave under dem.

Dog — nogle enkelte var bleven spæred trods den Sammenstyrning af Jorden, der havde fundet Sted rundt om dem, og Mr. Gibbs kendte dem i nogle af dem, broen af den stærke, argfulde Fortryllelse, der udgik fra disse smaa, mørke Rum, hvor de tyske Soldater havde boet indtil for kun et Par Dage siden. Han havde en Fornemmelse, som om de Mænds Hænder spagte derne, som havde indrettet deres Hjem i disse Huler og havde bragt hele deres Sjæls Støikhed og hver Gnist af Bøst, deres Hjertes rummede, deres Haab og deres Had, selvs deres Erindringer om Elskov og hele Livet i Fredens gode Verden med sig derne. Han kunde ikke dy sig for at gaa derne, skat den Hvide Lanke derom til det til at løbe kaldt ned ad Ryggen paa ham.

Han maatte holde Tungen lige i Munden; for der laa Bomber af „Gaardstue“-Slagen, der ikke

DEN 7. NOVEMBER

Stem for HUGHES og FAIRBANKS

og hele den republikanske Liste

Charles E. Hughes
For President

Charles W. Fairbanks
For Vice-President

og derved sikre Landet Fred og Fremgang.

tal af andre Soldater — til Dommebag, om det skulde være — hvis der bare ikke var noget der hed „fede Susanner“. Og nu! Nu var det hele et saa forfærdeligt Kaos, som man kunde se for sine Øjne; som om Jorden havde haft stramte Bombardementet fra de engelske Kanoner havde faaet vendt op og ned paa alle disse Jordværker, at de laa væltede og rodede sammen i een forvirret Barvævning. Disse Historier var bleven lænet til een uhyre Række Granatkræfter, saa dybe og brede, at de lignede udsulte Vulkaner.

Jordsmonnet havde sig og jaldt i enorme Vølger af brun Jord, saa at naar man stod ovenover et Krater, kunde man se disse massive Vølger foran sig, der strakte sig ud i Straaninger paa 30 Fod sig og op, der var frosset til is midt under en Orkan. Der maatte være bleven slukket Hundrede, om ikke Tusinder af Granater fra de hvorefter Sandbiter og langstrakte Kanoner mod dette Sted. Dette var Resultatet af det tidlige franske Bombardement fra det britiske Artilleri om Morgenen den 1. Juli. Det havde tilintetgjort den tykke Stilling. Selv mange af de Udgravninger, der gik ned i 30 Fods Dybde under Jorden og var stærkt afstivede med Lømmen og Cement, var sunne sammen og fulgte med Jordmasser, saa at en Mangde Lig maatte begrave under dem.

Dog — nogle enkelte var bleven spæred trods den Sammenstyrning af Jorden, der havde fundet Sted rundt om dem, og Mr. Gibbs kendte dem i nogle af dem, broen af den stærke, argfulde Fortryllelse, der udgik fra disse smaa, mørke Rum, hvor de tyske Soldater havde boet indtil for kun et Par Dage siden. Han havde en Fornemmelse, som om de Mænds Hænder spagte derne, som havde indrettet deres Hjem i disse Huler og havde bragt hele deres Sjæls Støikhed og hver Gnist af Bøst, deres Hjertes rummede, deres Haab og deres Had, selvs deres Erindringer om Elskov og hele Livet i Fredens gode Verden med sig derne. Han kunde ikke dy sig for at gaa derne, skat den Hvide Lanke derom til det til at løbe kaldt ned ad Ryggen paa ham.

var eksploderede, paa Trappetrinene. At snuble eller at træde haardt kunde sende en ind i Evighedens pr. Eksplosion, og det var vanstueligt at lade være at snuble, al den Stund Trinene var i Stykker og strede.

De smaa, sirkantede Kamre derne var fyldte med tyske Officere og Soldaters efterladte Gæder. Skarbordene lød med Klokker. Paa Træstengene var henlagt blaa-graa Uniformstapper. Linjalser, Fotografialbums, Madposer, Støvel, Væsker, Oppakning af alle Slags var smidt hulter til hulter af engelske Soldater, som efter den første Storm var trængt herne, under Søgningen efter Hænden, der gemte sig.

Rudel, der var Lyftere, der gemte sig nu, skat de gjorde ingen Fortrad. I et af Kamrene, hvor Mr. Gibbs gik og samlede sig frem, var der bægsmært. Han søgte mod noget og fik en Landskift tændt. I en Krog af Kammeret saa han en Lyfter. Han laa sammenkrøbet med Hovedet paa Armen, som om han sov. Mr. Gibbs brød ikke om at se hans Ansigt, men fandte sig ud. Alligevel kunde han ikke dy sig for at gaa ind i nogle andre Kamre, hvor der ingen Lig laa. Der var en traagtig Klage over disse Rum, som drog ham uimodstaaeligt.

Der laa nogle Breve. De var allesammen skremit til „Kære Broder Wilhelm“ — fra Søstre og Brødre, som sendte ham deres kære Hilsener og bad for ham, at han maatte komme hjem igen rask og sund, og lovede at sende ham Høsbønder. „Vi har ikke hørt fra dig længe“, stod der i et af dem. „Hvor Gang Postbudet kommer, haaber vi, der er et lille Brev fra dig“. Kære Wilhelm, har

din Skæbne taalmodigt og tak Gud, at du har fundet Held i Uheldet.“ Staffels, søde Brevet. Han skammede sig over at have fignet i dem og syntes, det var som at trænge ind i andre Folks Hemmeligheder — Kant Wilhelm var død.

Der laa en lille Bog, en Sangbog, fuld af gammelbuds, tyft Højelse. Der var en Sang om „De smaa Vinter“ og det gamle Guds derhjemme og den smaa Bige, der havde sin skæreste, for han „drog af Sted“. Og der var den gamle, sørgmodige „Morgenslied“, der er bleven funget henad mange Lande i Frankrig: Røde Morgenslied! Røde Morgenslied! Vøst du for mig i en tidlig Død? Snart vil Kronvæden lide, og jeg maa forlade dette Liv, og mangen Kammerat med mig. Jeg troede knap, min Klæde vilde ende haadan. I Gaar red jeg paa min stolte Ganger. I Dag har jeg faaet en Kugle i Brystet. I Morgen skal jeg i den kolde Grav. D. røde Morgenslied!

Paa Titelbladet af denne Bog fandtes en Dagsbefaling fra Prins Rupprecht af Bayern til Soldaterne af 6. Arme. Den lød saaledes: „Vi har den Lykke at have Engländerne overfor os, disse Folk, hvis aarelange Misundelse har bevæget dem til at arbejde paa at omstutte os med en Ving af Hænden i det Hjemet at knuse os. Det er dem, vi kan takke for denne blodige og rødfælsfulde Krig. Her er den Modstander, som mere end nogen anden itaar i Vejen for Fredens Genoprettelse. Fremad!“

Prins Rupprecht af Bayerns Forord syntes at spolere Stemningen i de gamle, tyske Følleslange, der langt mere aandede stærklighed end Gad. —

Fortsettes paa sidste Side.

Kvitteringer.

Japanmissionen:	
Før kvitteret se ABl. Nr. 34	\$1649.93
Trufant, Mich., St. Thomas Mgh. Misjonsf. til Stud.	
Kamejama	50.00
Evon, Minn., St. Matth. Mgh., Offer ved Stud. S.	
Znadomis Bøstg	14.40
Sleepy Eye, Minn., St. Joh. Mgh., Offer ved Stud. S.	
Znadomis Bøstg	7.35
Oskof, Wis., Mrs. A. S. Dinesen	1.00
Denmark, Wis., Kvindef.	5.00
Kudubon, Iowa, Ungdoms.	5.00
Des Moines, Iowa, Bethesda Mgh., Offer ved Stud.	
S. Znadomis Bøstg	20.00

Royal, Iowa, Offer ved Stud. S. Znadomis Bøstg.... 36.87

Tilfammen...\$1789.55

Indianermissionen:	
Før kvitteret, se ABl. Nr. 34	\$629.19
Oskof, Wis., Mrs. A. S. Dinesen	1.00
Denmark, Wis., Kvindef.	5.00
Kudubon, Iowa, Ungdoms.	5.00

Tilfammen...\$640.19

Mormonmissionen:	
Før kvitteret, se ABl. Nr. 34	\$541.35
Oskof, Wis., Mrs. A. S. Dinesen	1.00

Tilfammen...\$542.35

Reformationsgaven:	
Før kvitteret, se ABl. Nr. 34	\$6749.70
Camp Douglas, Wis., Mrs. Chr. Mortensen	10.00
Brush, Colo., Mrs. F. S. Hansen	50.00
Spencer, Iowa, Niels Andersen	25.00
Brooklyn, N. Y., Salens Mgh., Sjelster Hansen \$10,	
Mrs. Karen Nielsen, Miss Emma C. Nielsen hv. \$5	20.00
Owatonna, Minn., Henry Jørgensen	50.00

Tilfammen...\$6904.70

Alderdomshjemmet:	
Før kvitteret, se ABl. Nr. 28	\$100
Tyler, Minn., Mrs. R. Rasmussen	3.00

Tilfammen...\$4.00

Blair, Nebr., d. 24. Aug. 1916.
Med Tak modtaget. Otto Hansen,
Kass. for „D. fore. d. e. l. Kirke i Ame.“

Kvitteringer.

Til d. fore. danske ev. luth. Kirkes Børnehjem. Før kvitteret \$104.05. Kenosha, Wis., St. Maria's Mgh. Børnenes Pinseoffer \$11. Palmouth, Me., Søndagsskolens Offer ved Børnefesten \$13.75. Minneapolis, Minn., Imm. Mgh.s Søndagsskole \$10.66. Plainview, Neb., J. P. Rasmussen \$10. McNabb, Ill., Søndagsskolens Kvartaloffer \$1.75. Mason City, Neb., Peder Arp \$1. Milton, Wis., Kvindeforeningen \$10. Følgende fra Ruskin, Nebr., Mrs. Hanne Hautwed \$5, Anton Goldbeck \$5, Mrs. Jens Hansen \$1, Cicelie Hansen \$1. Moorhead, Ia., Deodtha Marie Jensen \$1. Staplehurst, Nebr., Søndagsskolen \$20. Saxville, Wis., Miss Emma Petersen \$1. Thornton, Ia., Hverdagsskolens Afslutningsfest \$22.22 Eugene, Oregon, Etna Miller \$1. Weston, Ia., St. Paul Danish Luth. Church \$10. I alt \$229.38.

Elektrisk Ly.

Før kvitt. \$65.35. Racine, Wis., Ester Paulsen \$1. Blair, Nebr., Søndagsskolen \$6. Council Bluffs, Ia., Børnenes Offer ved Missionsmødet \$10.15. Waupaca, Wis., Offer ved Fællesmødet \$41.43. Staplehurst, Nebr., Mrs. A. Phillipsen \$3. Bennett, Nebr., Menigheden 4.75. Anna Andersen 25c, Edith Andersen 25c. Denmark, Wis., Nelia Jensen \$1. I alt \$133.18.
Waupaca, Wis., d. 9. Aug., 1916.
Med venlig Hilsen og Tak,
John Madsen, Kass.